

RIIGIEELARVELISE TOETUSE ARUANNE

1. Taotleja nimi: Kistler-Ritso Eesti SA
2. Registrikood: 90000951
3. Taotleja kontaktandmed (postiaadress, telefon, elektronpost): Toompea 8, Tallinn 10142, muuseum@okupatsioon.ee, 6680250
4. Taotleja arveldusarve number: EE077700771001627601
5. Riigieelarvest saadud summa: 4000

6. Projekti või tegevuse lühikirjeldus:

Projekti eesmärgiks oli avada Pagari tn 1 hoone (endine Eesti NSV Riikliku Julgeoleku Rahvakomissariaat ja Eesti NSV Siseasjade Rahvakomissariaat) keldriruumid muuseumina külastajatele. Projekti käigus teostati vajalikud ehitustööd ning koostatati maja süngest ajaloost ülevaadet andev püsinäitus, mis on täienduseks Okupatsioonide muuseumi/Vabamu inimsusevastaste kuritegude ekspositsiooni osale. KGB vangikongide planeeritud aastane külastus on minimaalselt 12 000 inimest aastas, mis tagab jätkusuutlikkuse ja isemajandavuse.

Hoone taust

Arhitekt Hans Schmidt projekti järgi ehitatud juugendlik uusklassitsistlikus stiilis hoone valmis 1912. aastal elumajana. 1918. aasta algul toimusid hoones **Eesti Ajutise Valitsuse koosolekud**, Vabadussõja ajal ja isesesvuperioodil võeti hoone kasutusele kui **Sõjaministeerium** ja **sõjaväepeastaap**. 1941. aastal rajas Eesti NSV Siseasjade Rahvakomissariaat hoone keldrisse **kinnipeetavate kongid**. 1944–1991 asus hoones **Eesti NSV Riikliku Julgeoleku Rahvakomissariaat ja Eesti NSV Siseasjade Rahvakomissariaat**. Hoone keldriruume ja koridore kasutati kuni 1950ndate aastateni dissidentide kinnihoidmiseks, seejärel arhiiviruumidena.

2010. aastal Riigikinnisvara AS-i ja Phoenix Asset Managementi vahel sõlmitud Pagari tn 1 hoone ostu-müügi lepingus on märgitud kitsendus, et keldrites ei ole hoone müügi järel lubatud tegevus, mis riivaks ohvrite mälestust ja nende meelepidamist. 2013. aastal korterelamuks renoveeritud hoones on arendaja poolt **115m² osa keldrist** eraldatud korteriomandiks, mille kasutusotstarbena on märgitud „**muuseum**“. Ruumide omaniku **Tolaram-Investeeringute AS**-iga on sõlmitud leping ruumide tasuta kasutamieks.

Ekspositsioon

Kistler-Ritso Eesti SA näeb Pagari 1 keldrit Okupatsioonide muuseumi (2018. aastast alates Vabamu) filiaalina, mille põhifookus on suunatud **inimõiguste ja inimsusevastaste kuritegude** kajastamisele, lisaks kajastab see ka hoone laiemat tausta, sh **Sõjaministeeriumi** perioodi ning hoones vangistuses hoitud **Eesti ohvitseride** saatust. Kongide näol on tegemist omamoodi vaikiva ja vahetu tunnistajaga, mis kõneleb iga oma seinapoori kaudu seal aset leidnud inimõiguste ränkadest

rikkumistest ja totalitaarsete režiimide kuritegudest. Ükski kunstlikult loodud ekspositsioon ei saa luua sama vahetut kogemust, kui seda suudavad ajaloo keerdkäikude keskmes olnud paigad – vahetud tunnistajad. Seetõttu näeme Pagari tn kongides olulist täiendust oma plaanitavale inimõiguste ja totalitaarsete riikide kuritegude teemalisele püsiekspositsioonile Vabamus, moodustades koos planeeritava e-õppekeskkonnaga (plaanime avada 2019. aastal) ühtse teemat käsitleva terviku. Kongid võimaldavad muuseumil esitleda ka teisi sama valdkonda puudutavaid ajutisi näitusi.

Pagari tn 1 keldrites asub kuus suuremat kongi, üks väikene individuaalkong ning kaks kõrvalruumi. Püsiekspositsiooni oleme planeerinud viide kongi, üks kong on planeeritud haridusklassiks (20-25 kohta), kus kooli- jt gruppidega on võimalik arutada ja mõtiskleda nähtu-kuuldu üle. Lisaks on näitusealaks mõlemad koridorid, millest ühe seinal on ajatelg, millel paralleelselt kuvatud Pagari 1 hoone ning Eesti lähiajaloo olulisemad sündmused, ning teine kannab ajutiste näituste ala funktsiooni. Kongide jaotus:

- Sissejuhatav kong liivajoonistuse videoga.
- Ühiskonna puhastamine (1940-1941 sündmused)
- Ülekuulamised ja KGB roll ühiskonnas
- Mälestused
- Taastatud kong

Püsinäitus valmis koostöös KOKO arhitektuuribüroo ning Produktsioonigrupp OÜ-ga, jäädes minimalistlikuks ja rõhudes eelkõige ruumi enda kõnetavale minevikule.

Projektitoetuse abiga koostati ajateljele Vabadussõja ning Sõjaministeriumi aegset teemablokid, teostati sissejuhatav video, mille põhifookuses 1920-1930. aastad ning eksponeeriti ohvitseride ja kaitseliitlaste saatusi.

Ehituslikud tööd

Ruumide külastajatele avamine eeldas mitmeid ehituslikke töid:

- Põrandate osaline renoveerimine
- elektri- ja ventilatsioonisüsteemi väljaehitamine
- sanitaarruumide väljaehitamine
- sissepääsu loomine Pikalt tänaval

Personal ja lahtiolekuajad

Madalhooajal (oktoober-aprill) on muuseum avatud iga päev kl 11-18, kõrghooajal (mai-september) iga päev kl 10-18. Loodud on 1,5 töökohta.

Hinnakujundus

Hindade kujundamisel oleme jälginud, et hinnad ei oleks ülemäära kõrged ja tulu soovime teenida pigem suurema külastatavuse arvelt. Hinna määramisel arvestame eelkõige eesmärgiga jõuda tulude ja kuludega tasakaalu, mistõttu on tegemist kulukeskse hinnakujundusega.

- Tavapilet – 5€
- Sooduspilet (õpilane, üliõpilane, pensionär) – 4€
- Tasuta - eelkooliealised, repressseeritud, puudega kuni 16-aastased isikud koos saatjaga ja sügava puudega 16-aastased ja vanemad isikud koos saatjaga, Eesti muuseumide töötajad, ICOM-i liikmed

- Giiditasu (lisandub piletihind) – 35€
- Muuseumitunni tasu – 4€

7. Projekti või tegevuste taotletud eesmärk:

Projekti tulemusena on avatud Pagari 1 hoones asunud NKVD/KGB kongid, kus 1940.-1950. aastatel hoiti vangistuses paljusid poliitilisi opponente ning teisitimõtlejaid. Sellega on:

- sise- ja välituristidel võimalik tutvuda Eesti lähiajaloo aset leidnud totalitaarsete režiimide kuritegudega ning ühtlasi maja kirju ajaloo, mis sisaldab endas ka Vabadussõja ning Sõjaministeeriumi perioodi;
- kooliõpilastele pakutakse väärtuskasvatust ja lähiajaloo tundmist arendavaid haridusprogramme;
- kõikidel külastajatel võimalik luua emotsionaalne side liigutavate lugudega, mis paneb neid antud perioodi ja sündmusi enam uurima;
- loodud uus väärtus olulist mälu kandvale paigale;
- suurenenud teadmine projektis osalevate institutsioonide missioonist ja visioonist.
- 2017 külastab Pagari 1 konge vähemalt 12 000 inimest, nendest 40-50% eestlased. Lisaks kooliõpilased
- Kooliõpilastele on loodud õppekavapõhised muuseumitunnid, mis ajalooliste teadmiste kõrval arendavad väärtuspädevust. Konge külastab vähemalt 2500 õpilast aastas.
- Muuseum on isemajandav, st tulud katavad kulud.
- Muuseumi kodulehe Pagari kongide alalehel on vähemalt 20 000 kordumatud külastajat aastas.
- Muuseumi avamisele järgnevalt läbiviidud kvantitatiivse uuringu tulemused on positiivsed
- Pagari tn 1 kongide avamist kajastatakse kõikides suuremates Eesti meediakanalites ja välituristidele suunatud meediaväljaannetes (vähemalt 20 meediakajastust sh raadio ja tele ning kohalikud ja riiklikud päeva ja nädalalahed)
- Muuseumis toimub vähemalt kord kvartalis eriprogramm või koostööpartneritega koos korraldatud üritus/ ajutine näitus

Sihtrühmad

Sihtrühma oleme jaotanud tinglikult kolmeks:

- Eestit külastavad välituristid. Kuna hoone on linnas strateegiliselt hea asukohaga, jäädes sadamast vanalinna suunduvate turistide teele ning lisaks on valdkond nii idast kui läänest

saabuvatele turistidele temaatiliselt paeluv, võib kongide külastatavust vähemalt suvekuudel prognoosida küllaltki kõrgeks (keskmiselt 60-70 inimest päevas). Lisaks on nn dark tourism kogumas aina enam huvilisi maailmas. Olenevalt hooajast moodustavad turistid 50%-70% külastajatest.

- eestimaalased
- kooliõpilased (giidiga külastuste kõrval pakume õpilastele ka õppekaval põhinevaid muuseumitunde)

Meediaplaan

I Eeltegevused:

Kongide seisukorda kajastav lugu Kultuuriuudistes ning AK-s (17.03.16)

Kongide avamisplaane kajastav intervjuu Vikerraadios (16.03.16)

Kongide avamisplaane kajastav intervjuu Eesti Ekspressis (20.04.16)

Kongide avamisplaane tutvustav info muuseumi kodulehel ja sotsiaalmeedias

II Mälestuste kogumine (kampaania):

Kogumiskampaania väljakuulutamise kohalikes ning üleriigilistes päeva- ning nädalalehtedes

Kogumiskampaania väljakuulutamise ja informeerimise erinevate listide kaudu (õpetajad, kodanikuühiskond, represseeritud jne)

Kogumiskampaania reklaam ning informatsioon muuseumi kodulehel ja sotsiaalmeedias

III Avamise kommunikatsioon:

Avamise kajastamine üleriigilises, kohalikes ja välis-eestlastele suunatud meediakanalites

Avamise kajastamine sotsiaalmeedias ja muuseumi kodulehel

Kuraatori intervjuu nädalalehes (Maaleht, Eesti Ekspress, Sirp, Mürileht)

Trivimi Velliste kui kongide avamise eest seisnud inimese intervjuu päevalehes (Postimees, EPL)

Kutsed ja listikirjad erinevatele sihtgruppidele

IV Kommunikatsioon väliskanalites:

Päeva- ja nädalalehed Soomes, USA-s, Rootsis, Sakasmaal, Suurbritannias, Venemaal

Reisi- ja pardaajakirjad

Turismi brošüürid ja -ajakirjad

Informatsiooni jagamine kultuurimälu ja koha pärimust käsitlevates kanalites

(<http://www.sitesofconscience.org/about-us/>)

V Kommunikatsioon koolidele ja noortekeskustele

Haridusprogramme tutvustavad listikirjad

Osalemine erinevatel haridusmessidel

8. Tegelik tulemus ja mõõtmiskriteeriumite täitmine ülevaade eelarve täitmisest ja projekti teostumisest (nt loengu/kohtumise/ürituse puhul peab ülevaade muuhulgas sisaldama toimumise aega, kohta, läbiviijat/lektorit, teemat ja sisu, osalejate arvu ja osalejad (nt õpilased, pensionärid vms)):

Eelmise punkti eesmärgid on kõik täidetud. Meediakajastus lisatud eraldi failina.

Mõõdetavatest tulemused:

- Kongid avati 20. juulil 2017
- 2017 külastas planeeritud 12 000 asemel KGB vangikonge u 16 000 inimest.
- Külastajate osakaal eestimaalased vs turistid on umbes 30% vs 70%
- Loodud on üks muuseumitund ” Mäletamine ja mälestamine: kommunismi kuriteod” (<http://okupatsioon.ee/index.php/en/2-uncategorised/117-maeletamine-ja-maelestamine-kommunismi-kuriteod-kgb-vangikongides>)

9. Projekti või tegevuse planeeritud ja tegelik ajakava:

Planeeritud:

- **12/2016** Eeltööde algus (ehitustehniline projekteerimine, ekspositsiooni sisuplaani loomise (vabatahtlikkuse alusel) algus, kooskõlastused Päästeameti ja Muinsuskaitsega)
- **12/2016** Koostööläbirääkimised kuraatoritega, ekspositsiooni loomiseks vajalik uurimustöö, külastaja trajektoori loomine, peamiste sõnumite väljatöötamine ning erinevate lahenduste ajurünnakud
- **1-2/2017** Kuraatoritextide loomine
- **2/2017** Ehitustööde algus, ekspositsiooni eskiisplaani on valmis, algab tootmine
- **2-3/2017** Videote tootmine, esemete konserveerimine
- **2-3/2017** Turundus- ja kommunikatsiooniplaani loomine, turunduskanalite kaardistamine, 2016 aasta müügistrateegia kavandamine, piletisüsteemi ning külastuspõhimõtete loomine
- **4/2017** Ehitustööde lõpp, algab ekspositsiooni ehitus, avamise ettevalmistamine
- **5/2017** Ekspositsioon on valmis, publiku- ja haridusprogrammide koostamine, töötajate palkamine, koolitamine, reklaammaterjalide koostamine ja levitamine
- **5-6/2017** Kongide avamine külastajatele, avamisüritus

6/2017 Ekspositsiooni testperiood, tagasiside kogumine

Tegelik:

- **12/2016** Eeltööde algus (ehitustehniline projekteerimine, ekspositsiooni sisuplaani loomise (vabatahtlikkuse alusel) algus, kooskõlastused Päästeameti ja Muinsuskaitsega)
- **12/2016** Koostööläbirääkimised kuraatoritega, ekspositsiooni loomiseks vajalik uurimustöö, külastaja trajektoori loomine, peamiste sõnumite väljatöötamine ning erinevate lahenduste ajurünnakud
- **1-4/2017** Kuraatoritextide loomine
- **3/2017** Ehitustööde algus, ekspositsiooni eskiisplaani valmimine, tootmise algus

- **4-5/2017** Videote tootmine, esemete konserveerimine
- **7/2017** Ehitustööde lõpp, algab ekspositsiooni ehitus, avamise ettevalmistamine
- **6-7/2017** Ekspositsioon on valmis, publiku- ja haridusprogrammide koostamine, töötajate palkamine, koolitamine, reklaammaterjalide koostamine ja levitamine
- **20.07.2017** Kongide avamine külastajatele, avamisüritus

**10. Kaasfinantseerijad:
Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital**

11. Eelarve täitmine:

Tulud/kulud	Kogusumma eelarve/tegelik		Omafinantseering eelarve/tegelik		KM osalus eelarve/tegelik		Muud allikad eelarve/tegelik	
Tulude loetelu								
Omafinantseering	16600	20442,55						
Kultuuriministeerium	31200	31200						
Kultuurkapital	14 000	10000						
ESM	5000	4000						
Kulude loetelu								
Projekteerimine	2000	6188.55	2000	4988.55	0	0	0	1200
Ehitustööd	31200	30 000	0	0	0	0	31200	30000
Ekspositsiooni väljatöötamine ja teostus, sh haridusklass	25 000	23260	6000	9260	5000	4000	14 000	10000
Pileti- ja kassasüsteemi väljatöötamine	600	1144	600	1144	0	0	0	0
Haridustehnoloogi teenus ja publiku- ning haridusprogrammide koostamine	1000	350	1000	350	0	0	0	0
Kommunikatsiooni, turunduse ja detailse müügiplaani loomine	1000	1000	1000	1000	0	0	0	0
Visuaalse identiteedi väljatöötamine ning reklaammaterjalide koostamine	4000	6000	4000	6000	0	0	0	0
Prognoosimatud kulud	2000	3700	2000	3700	0	0	0	0
	66800	65642,55						

Kokku üle- /puudujääk								
----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Tuludena näidatakse kõik eeldatavad tululiigid (sh toetus, liikmemaksud, müügitulu, piletimüük) summana ja protsentides kogusummast.

Projekti kuludena näidatakse kõik eeldatavad kululiigid (vajadusel tuleb tabelisse ridu lisada).

12. Kohustuslikud lisadokumendid:

12.1 märgistatud kuludokumendid vastavalt juhendile ja lepingule;

12.3 ülevaade projekti ja tegevuse kohta meedias ilmunud materjalidest

13. Aruandele võib lisada muud projekti tulemusi ja tegevusi kirjeldavad materjalid, mida taotleja peab vajalikuks

14. Aruande esitaja kinnitab esitatud andmete õigsust

Aruande esitaja kinnitab, et ta on maksevõimeline, tema vara ei ole sekvesteeritud, tema suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega tehtud pankrotiotsust ja et ta on täitnud kõik kohustused riiklike ja kohalike maksude osas.

Aruande esitaja allkirjaõigusliku esindaja andmed:

Nimi Merilin Piipuu

Ametikoht Tegevdirektor

Allkiri /digitaalne/

Aruande esitamise kuupäev 21.12.2017